

Leiden, 30 september 2018

Betreft: suggesties advies minister

Geachte heer Rinnooy Kan,

Met belangstelling heb ik uw presentatie en het gesprek daarna gevolgd op 26 september bij UNIC Utrecht. Ik constateer dat veel van de kwesties die wij in onze brief van 2 juli 2018 aandragen, ook in uw presentatie terugkomen. Ik benadruk dat wij als Platform VVVO graag willen bijdragen om de kwesties te agenderen en mee te helpen oplossen. Ik sluit de betreffende brief van 2 juli 2018 als bijlage bij. Aan de basis van uw adviesvraag ligt de behoefte aan een sterke beroepsorganisatie van leraren. Er is nu geen directe vertegenwoordiging van leraren en de Onderwijscoöperatie stopt. Uw analyse en oplossingsrichting nodigt uit tot een nadere verkenning en het gesprek daarover zal de komende periode ook gevoerd worden. Als Platform VVVO zullen wij daar onze bijdrage aan leveren, en waar nodig het gesprek initiëren.

Voor nu wil ik mij in deze brief vooral richten op een mogelijke de rol van de vakverenigingen die actief zijn in het voortgezet onderwijs. U stelt -terecht- dat de meeste vakverenigingen actief en goed georganiseerd zijn. In ieder geval zijn de vakverenigingen organisaties die dicht bij leraren in het VO staan. Als er een bottom-up beweging moet komen dan zijn vakverenigingen in het VO een goed startpunt. Zeker als het gaat om professionalisering van het beroep. Daar zijn mooie voorbeelden van, ook op het gebied van de inzet van eigentijdse middelen (digitale media).

In uw plan van aanpak wordt een start gemaakt met een verkenning naar bekwaamheidsonderhoud (het lelijke woord) / professionalisering / nascholing, vraag en aanbod, en de kwaliteit ervan. Wij geven u het advies om de vakverenigingen een actieve rol te geven bij de verkenning. Expertise en een infrastructuur zijn aanwezig, maar vooral betrokkenheid bij en kennis van wat er op de werkvloer van scholen leeft. Het bestuur van het Platform kan en wil daarin een stimulerende en coördinerende rol spelen.

Wij beseffen dat het geen snel en makkelijk traject is om tot een beroepsorganisatie van leraren te komen. Ook andere onderdelen van de 'professionele keten' vragen in die ontwikkeling aandacht.

Mocht er behoefte zijn aan toelichting of uitwerking van de rol van de vakverenigingen en / of het Platform VVVO, dan zijn wij meer dan bereid die te geven.

Succes met het formuleren van het advies aan de minister.

Met vriendelijke groet,
Namens het bestuur van het Platform VVVO,

Hans Kok, Voorzitter
Bart Vermeulen, Secretaris
Aad van der Drift, Penningmeester
Elise Storck, Lid

bijlage: brief Platform VVVO 2 juli 2018

Leiden, 2 juli 2018

Geachte heer Rinnooy Kan,

Via deze brief wil het Platform VVVO graag antwoord geven op uw vragen.

In 1991 is het Platform opgericht als samenwerkingsverband van vakinhoudelijke verenigingen van docenten in het voortgezet onderwijs. De verschillende vakverenigingen waren niet altijd natuurlijke bondgenoten en willen zich daarnaast vooral met de vakinhoud bezighouden.

Het besef was evenwel aanwezig dat gezamenlijk optreden op macroniveau de stem van vakinhoudelijke belangen bij beleidsbepalers duidelijk een meerwaarde kon opleveren.

Tot op heden doen we dat o.a. in de Onderwijscoöperatie en meer recent ten aanzien van het project Curriculum.nu.

Daarnaast hebben we veel contact met de diverse organisaties die bij het onderwijs betrokken zijn, zoals het CvTE en de SLO, en stemmen we zaken tussen hen en de vakverenigingen af.

Veel van onze werkzaamheden betreffen dan ook het delen van kennis, het coördineren van activiteiten en het afstemmen van vakvereniging-overstijgende belangen.

Het Platform heeft op dit moment 13 lidorganisaties en die vertegenwoordigen gezamenlijk ongeveer 13.000 docentleden (het totale ledental is hoger). Het bestuur van het Platform is afkomstig uit de vakverenigingen en bestaat uit vrijwilligers.

Tien vakverenigingen hebben een eigen reactie op uw vragen naar u gestuurd. De onderstaande antwoorden zijn gezamenlijke conclusies op basis van die losse reacties, en deze worden gesteund door de vakverenigingen BDD, I&I, KNAG, NVLM, NVORWO, NVvW, VCN, VDLG, VECON, VFVO en VGN.

Daarnaast hebben we als bestuur een aantal aanvullingen gedaan.

Wat is er de afgelopen jaren misgegaan bij het beleid om professionalisering onder leraren te stimuleren?

1. Docenten zijn door beleidsbepalers en uitvoerders als het ministerie en de Onderwijscoöperatie te weinig betrokken bij het nadenken over het hiervoor benodigde beleid en de uitvoering daarvan. Daardoor werden zaken die op zichzelf nuttig kunnen zijn zoals een professionele standaard, statuut en register als van bovenaf opgelegde zaken gezien, waarbij de nadruk op het register als afrekenmiddel kwam te liggen.
2. Dit hangt sterk samen met het complexe krachtenveld waarbinnen docenten moeten opereren. Er is een sterke afhankelijkheid van de welwillendheid en kwaliteit van de schoolleiding als het gaat om het kunnen volgen van nascholing en de kwaliteit van de medezeggenschapsraad in het geval van tegenwerking door de schoolleiding. Ook afspraken binnen afdelingen en/of vaksecties maken het kunnen opkomen voor de rechten van individuele docenten op dit punt ingewikkeld.
3. In de praktijk zorgt dit samen met een hoge werkdruk, het oplopende lerarentekort en andere onderwijskwesties, zoals recent de vernieuwing van het curriculum, dat docenten noodgedwongen hun schaarse tijd en aandacht vooral aan hun directe taken op school besteden en minder aan zaken als nascholing en een professioneel statuut. Het hebben van voldoende tijd is een belangrijke voorwaarde voor betrokkenheid van docenten bij alles wat er in het onderwijs speelt.

4. De Onderwijscoöperatie is duidelijk niet goed uit de verf gekomen doordat deze organisatie vooral met zichzelf bezig was en de leraren te weinig betrok in de besluitvorming. Ook de politiek heeft zich gedurende lange tijd zeer afwachtend opgesteld ten aanzien van de Onderwijscoöperatie en dat terwijl deze organisatie een belangrijk deel van het Actieplan Leerkracht moest uitvoeren.
Door dit alles is er veel vertraging opgelopen in de uitvoering van het Actieplan Leerkracht en later de wet Beroep Leraar.
Ook de vakinhoud is binnen de Onderwijscoöperatie op de achtergrond geraakt door de sterke aanwezigheid van de vakbonden.
Daar tegenover stonden de vrijwilligersorganisaties als de vakverenigingen en het Platform VVVO die qua tijd en middelen niet op gelijke voet konden opereren om indien nodig tegengas te geven.

Wat zou er nu vooral nodig zijn om de professie te versterken en om de positie van de leraar als professional te ondersteunen? Wat zijn dan de eerste stappen?

5. Docenten moeten de tijd en de middelen krijgen om zich te kunnen nascholen en over hun eigen vak en over de vakinhoud te kunnen nadenken, reflecteren, enz.
Het oormerken van het in de cao vastgestelde bedrag voor nascholing kan daarbij helpen.
6. Op iedere school moet het team daadwerkelijk betrokken worden bij de opstelling van het professioneel statuut. Dit zorgt ervoor dat docenten hierover met elkaar in gesprek gaan en dat komt een professionele schoolcultuur ten goede. Maar dit zorgt er ook voor dat het statuut als iets eigens wordt gezien en docenten er daardoor eerder naar zullen handelen. Voorkomen moet worden dat er met formats van de VO-raad of vakbond gewerkt gaat worden, want het gaat juist om het gesprek over die professionaliteit.
7. De wet Beroep Leraar zou in fases ingevoerd moeten worden (zie vorige punt) en dat kan, want het register is ook al uitgesteld.
Ook de positie van de huidige deelnemersvergadering ten aanzien van toekomstige ontwikkeling op het vlak van de professionalisering van de beroepsgroep moet ter discussie worden gesteld i.v.m. het ontbreken van representativiteit en draagvlak.
8. De vakverenigingen en andere betrokken vrijwilligersorganisaties van docenten moeten financieel gesteund worden om deze groep een sterkere positie in het onderwijskrachtenveld te geven (ten opzichte van vakbonden, VO-raad e.d.).
Het zou helpen als de politiek (de Tweede Kamer en de minister) daarbij het vertrouwen in de beroepsgroep uitspreken.
9. Projecten die aantoonbaar bijdragen aan de ondersteuning van de beroepsgroep (en nu door de Onderwijscoöperatie worden uitgevoerd) zoals het LeraarOntwikkelfonds en Leraar24 zouden gefinancierd moeten blijven.

Wat kan uw rol of de rol van uw organisatie daarin zijn?

10. Vakverenigingen vervullen nu al de rol van brugfunctie met het hoger onderwijs en in een aantal gevallen met het primair onderwijs en bevorderen zo de aansluiting van de vakinhoud en vakdidactiek. In het verlengde hiervan zorgen vakverenigingen ook voor goede nascholing op dit gebied. De vakverenigingen willen dit blijven doen en verder verbeteren en kunnen daarnaast helpen de kwaliteit van nascholing van andere aanbieders te bewaken en bevorderen.
Daarbij zal ook de pedagogiek meer betrokken moeten worden, iets waar vooral vanuit vmbo-docenten vraag naar is.

11. De vakverenigingen kunnen ook de leden betrekken bij een gesprek over de professionalisering die niet louter vakinhoudelijk van aard is, maar gaat over de professionalisering van de beroepsgroep in algemene zin. De vakverenigingen hebben met hun vele leden en publicaties een groot bereik en kunnen ook het overleg in de vaksecties op de scholen helpen bevorderen.
12. Indien er uiteindelijk een register komt willen de vakverenigingen (ook vanwege hun worteling in de schoolpraktijk) bij de validering van de vakinhoudelijke nascholing een prominente rol hebben. In de praktijk vervullen de vakverenigingen nu al een belangrijke rol bij het bevorderen van de inhoudelijke scholing van de beroepsgroep en het aanbieden van kwalitatief goede scholing. De kennis op dit terrein is dus al aanwezig.
13. De vakverenigingen kunnen vanuit hun expertise een belangrijke rol spelen bij het opstellen van een professioneel statuut en de professionele standaard.

Samenvattend bieden de vakverenigingen graag hun diensten aan waar het gaat om de kwaliteit van de inhoudelijke nascholing te bevorderen en te verbreden en om het gesprek over de professionalisering van de beroepsgroep in brede zin voort te zetten.

Als Platform bieden we aan om de vakverenigingen hierbij waar mogelijk te faciliteren op het gebied van kennisdeling en coördinatie van activiteiten.

Om een zo goed mogelijk resultaat te bereiken zijn wel extra middelen nodig ter ondersteuning, aangezien de vakverenigingen en het Platform volledig afhankelijk zijn van contributies en de inzet van vrijwilligers.

Tot slot spreken we de wens uit dat uw advies niet alleen over de opleiding en het bekwaamheidsonderhoud van de beroepsgroep gaat, maar ook over de professionaliteit in brede zin. Daarbij hoort ons inziens ook aandacht voor de salariering en de inzet van onbevoegde docenten en het lerarentekort, de mate waarin door de docent over tijd en geld voor nascholing beschikt kan worden en de invloed van docenten op het beleid en de uitvoering daarvan. Oftewel een lijn die met het Actieplan Leerkracht in gang was gezet, maar helaas in de uitvoering grotendeels tot stilstand is gekomen.

Met vriendelijke groet,

Namen het bestuur van het Platform VVVO,

Hans Kok
Voorzitter

Bart Vermeulen
Secretaris

Aad van der Drift
Penningmeester